

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
دوره ۱۵ / شماره ۲ (پیاپی ۵۸) / تابستان ۱۴۰۵
صفحه ۴۴۳ تا ۴۵۷

تأثیر کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی

نرگس حسینیانی

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
narges.hoseinaie@gmail.com

حبیب اله نخعی

استادیار، گروه حسابداری، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول)
hnakhaei@iaubir.ac.ir

زهره حاجیها

استاد تمام، گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
drzhajiha@gmail.com

کریم نخعی

استادیار، گروه حسابداری، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
Karim_nakhaei_1360@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شد. روش پژوهش به لحاظ ماهیت پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل متخصصان حوزه حسابرسی در حوزه بورس بود که از میان آنها تعداد ۱۸۵ نمونه از طریق محاسبه حجم نمونه در معادلات ساختاری با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته بود. بمنظور سنجش روایی پرسشنامه‌ها از روایی محتوایی و سازه (همگرا و واگرا) و هم‌بستگی برای محاسبه پایایی از ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی استفاده شد که نتایج بیانگر روا و پایا بودن پرسشنامه‌ها بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS-3 انجام شد. یافته‌ها نشان داد که متغیرهای کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب در سازمان بورس و اوراق بهادار تهران شامل فشار، فرصت، توجیه و توانایی به ترتیب با ضرایب مسیر 0/291؛ 0/۲۳۱؛ ۰/۲۶۳ و ۰/۱۲۰ بر کاهش تحرکات پولشویی تأثیر دارد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت حسابرسی، شاخصه‌های تقلب، تحرکات پولشویی.

۱- مقدمه

مروری بر حوادث و رویدادهای اخیر در حوزه اختلاس‌های بانکی و رسوایی‌های حسابداری مالی شرکت‌ها نشان می‌دهد که موارد تقلب و کلاهبرداری در بانک‌ها و شرکت‌ها بیشتر شده است، باعث افزایش نگرانی‌های جهانی شده و میلیاردها دلار از سرمایه‌گذاران را از دست داده است (شرود و همکاران^۱، ۲۰۱۹). این نقض‌ها نشان می‌دهد که باید به بهبود اطلاعات مالی، جذب سرمایه‌گذاران خارجی و گزارشگری مالی توجه بیشتری شود. اما اطلاعات دقیق درباره شرکت‌های متقلب در کشور ارائه نمی‌شود. باید توجه به جدیت تقلب و فساد مالی داشته باشیم تا بتوانیم از آسیب‌های احتمالی جلوگیری کنیم و تقلب را کشف کنیم، چرا که نادیده گرفتن این موضوع می‌تواند منجر به آسیب‌های بیشتری شود (الیاسی و همکاران، ۱۴۰۰).

پولشویی پردازش درآمد حاصل از فعالیت مجرمانه برای پنهان کردن منشا غیرقانونی آن است. این نوع جرایم به دلیل پیامدهایی که برای اقتصادها و مؤسسات مالی در سراسر جهان دارند، در سطح بین‌المللی مورد توجه زیادی قرار گرفته‌اند. مشکل اصلی این است که پولشویی یکپارچگی سیستم‌های مالی را تضعیف می‌کند، منجر به از دست دادن کنترل بر سیاست‌های اقتصادی کشور می‌شود، اقتصاد را مختل می‌کند، باعث بی‌ثباتی در سرمایه‌گذاری‌ها می‌شود و در نتیجه درآمد مالیاتی کمتری برای دولت به همراه دارد (اروم و وایهودی^۲، ۲۰۲۰).

کیفیت حسابرسی بر اساس استانداردهای حسابرسی مالی دولتی و اصول اخلاقی مهم است. حسابرسان داخلی وظایف خود را با دقت انجام داده و باید از مهارت‌های حرفه‌ای و اصول اخلاقی بهره ببرند تا به کیفیت حسابرسی دست یابند (آگوایو و همکاران^۳، ۲۰۲۲). این امر به معنای ارائه اطمینان کافی از اعمال موثر و کارآمد استانداردها و کنترل‌های داخلی در سازمان‌های دولتی است. برای جلوگیری از تقلب، حسابرسان باید از رکن‌های امنیتی اعمالی مانند فرهنگ سازمانی، سیستم کنترل داخلی، عملکرد حسابرسی داخلی و معاینه خارجی بهره ببرند. افزایش صلاحیت و عینیت حسابرسان داخلی می‌تواند بهبود قابل توجهی در کیفیت حسابرسی و کشف تقلب داشته باشد (توشنگ و همکاران^۴، ۲۰۲۰).

تحقیقات نشان می‌دهد که تقلب همواره وجود دارد و باید توسط مدیریت، حسابرسان، کمیته حسابرسی و کارکنان با هماهنگی و اخلاقیات منطبق مبارزه شود. دینداری حسابداران بر تقلب‌های مالی تأثیر منفی دارد در حالی که اخلاق حرفه‌ای

حسابداران تأثیر مثبت دارد. همچنین، عواطف فردی در تفکر انتقادی حسابرسان تأثیر معناداری دارد، و تفکر انتقادی حسابرسان تأثیر مثبتی در ارزیابی ریسک تقلب دارد. علاوه بر این، آموزش الگوریتم‌های پیش‌بینی مانند ماشین بردار پشتیبان و شبکه‌های عصبی نیز اهمیت دارد و می‌تواند در پیش‌بینی و ارزیابی موثر ریسک‌های تقلب کمک کند (کامرانی و عابدینی، ۱۴۰۱). پولشویی و کیفیت حسابرسی به عنوان دو حوزه پژوهشی مهم شناخته می‌شوند، اما ارتباط مستقیم بین آن‌ها در گذشته به اندازه کافی مورد توجه قرار نگرفته است. این موضوع ممکن است به عدم انجام پژوهش‌های جامع و گسترده در این زمینه منجر شده باشد. دسترسی به داده‌های حسابرسی و اطلاعات مرتبط با تحرکات مالی برای انجام پژوهش‌های پولشویی و کیفیت حسابرسی ضروری است، اما این داده‌ها معمولاً حساس بوده و دسترسی به آن‌ها ممکن است محدود یا عمومی نباشد. ارتباط بین این دو موضوع ممکن است با چالش‌های تحقیقاتی و تحلیلی در مورد پیچیدگی این مسائل همراه باشد، و برای انجام پژوهش‌های مرتبط نیاز به همکاری و هماهنگی بین محققان، نهادهای حسابرسی، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها وجود دارد که ممکن است به دلیل محدودیت‌های عملیاتی و سیاست‌های متفاوت بین این نهادها به طور کامل صورت نپذیرد. بنابراین می‌توان گفت، با بررسی ادبیات پژوهش و پیشینه داخلی و خارجی، هیچ یک از این پژوهش‌ها به بررسی این مهم نپرداخته‌اند. همچنین از جهت متغیرهای به کار رفته در پژوهش و نحوه گردآوری و روش پژوهش دارای نوآوری می‌باشد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی انجام شد.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کیفیت حسابرسی به طور کلی به توانایی حسابرسان در ارائه گزارش‌های مالی دقیق و معتبر اشاره دارد. تحقیقاتی نشان داده‌اند که حسابرسی با کیفیت می‌تواند منجر به کاهش تقلب و تخلف در شرکت‌ها شود (البادلویی^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین تقلب در حسابداری به عملیاتی غیرقانونی اطلاق می‌شود که به منظور تغییر اطلاعات مالی و ارائه تصویر نادرست از وضعیت مالی یک سازمان انجام می‌گیرد. بررسی انواع تقلب و تأثیر آن بر کیفیت حسابرسی از موضوعات کلیدی است (هریس و ویلیامز^۶، ۲۰۲۰). از طرف دیگر پولشویی به فرآیند مخفی کردن و

⁴ Chepkwony et al

⁵ El Badlaoui

⁶ Harris, & Williams

¹ Sherwood et al

² Arum and Wahyudi

³ Aguayo et al

توجیه اخلاقی و قانونی افراد نسبت به فعالیت‌های پولشویی می‌تواند تأثیر قابل توجهی در کاهش تحرکات پولشویی داشته باشد. اگر افراد معتقد باشند که پولشویی نامناسب و غیرقانونی است و آسیب به جامعه و اقتصاد وارد می‌کند، احتمالاً کمتر به این فعالیت‌ها روی می‌آورند. همچنین، توجیه‌های اقتصادی نیز می‌تواند در کاهش تحرکات پولشویی تأثیرگذار باشند. به‌طور کلی، این توجیه‌ها می‌تواند بر رفتار و تصمیمات افراد تأثیرگذار باشند و از انجام فعالیت‌های پولشویی خودداری کنند. نتایج پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که متغیر توجیه بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌ها تأثیرگذار است. بنابراین، فرضیه مطرح می‌شود که کیفیت حسابرسی بر اساس شاخصه تقلب توجیه/نگرش بر کاهش تحرکات پولشویی تأثیر دارد.

افزایش توانایی نظارت، تشخیص و پیگیری فعالیت‌های پولشویی توسط سازمان‌ها و نهادهای مربوط می‌تواند به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش تحرکات پولشویی را به همراه داشته باشد. وجود قوانین و مقررات قوی و کارآمد در زمینه پیشگیری، کشف و پیگیری پولشویی نیز نقش مهمی در افزایش توانایی مرتبط با این امور ایفا می‌کند (اروم و وایهودی^۴، ۲۰۲۰). همچنین، همکاری و تبادل اطلاعات بین نهادهای مختلف دولتی و بین‌المللی نیز در کاهش تحرکات پولشویی تأثیرگذار است. اشتراک اطلاعات مالی، بانکی، و اطلاعات مربوط به فعالیت‌های مشکوک، همچنین همکاری در تحقیقات و تعقیبات پولشویی، توانایی تشخیص و پیگیری را افزایش می‌دهد، از انجام فعالیت‌های پولشویی منع می‌کند. افزایش توانایی در نظارت، تشخیص و پیگیری پولشویی توسط نهادهای مربوط و همچنین همکاری و تبادل اطلاعات می‌تواند نقش مهمی در کاهش تحرکات پولشویی ایفا کند. به‌طور خلاصه، توانایی قوی در این زمینه‌ها می‌تواند به افزایش احتمال کشف و پیگیری فعالیت‌های پولشویی منجر شود. از نتایج پژوهش‌های انجام شده نیز مشخص است که متغیر توانایی بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌ها تأثیرگذار است، از این رو، فرضیه مطرح می‌گردد که مولفه کیفیت حسابرسی بر اساس شاخصه توانایی بر کاهش تحرکات پولشویی تأثیرگذار است (نارسا و همکاران، ۲۰۲۳). در نهایت نتایج این پژوهش با پژوهش‌های کامرانی و عابدینی (۱۴۰۱)، نارسا و همکاران (۲۰۲۳)، (اروم و وایهودی، ۲۰۲۰) و (پراستیکا و ساسونکو^۵، ۲۰۲۳) همسو است. لذا با توجه به آنچه گفته هدف از این پژوهش بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های

پنهان‌سازی منابع مالی به دست آمده از جرائم قانونی اطلاق می‌شود. پولشویی می‌تواند از طریق شبکه‌های پیچیده مالی انجام شود و یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها برای سیستم‌های مالی در سطح جهانی محسوب می‌شود (یوسفی نژاد^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). در ارتباط بین کیفیت حسابرسی، تقلب و پولشویی تحقیقات نشان داده‌اند که کیفیت بالای حسابرسی می‌تواند به شناسایی تقلب و جلوگیری از پولشویی کمک کند (براون^۲ و همکاران، ۲۰۱۶).

حسابرسان با کیفیت می‌توانند مکانیزم‌های پیشگیری از تقلب را تقویت کنند و از این رو به کاهش فعالیت‌های پولشویی کمک کنند.

در این راستا افزایش فشار برای جلوگیری از پولشویی می‌تواند بهبود ابزارها و روش‌های کشف و پیشگیری از این فعالیت مفید باشد. این فشار می‌تواند منجر به افزایش شناسایی و گزارش فعالیت‌های مشکوک شود و باعث همکاری بین نهادهای مختلف دولتی و غیردولتی در جهت مبارزه با پولشویی گردد. این همکاری شامل تبادل اطلاعات، تعاون در تحقیقات و تعیین استانداردهای جدید برای جلوگیری از پولشویی می‌شود. از آنجا که تحقیقات نشان داده است که فشار بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌ها تأثیرگذار است، فرضیه مطرح شده است که کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه تقلب (فشار/ انگیزه) نیز بر کاهش تحرکات پولشویی تأثیر دارد (پراستیکا و ساسونکو^۳، ۲۰۲۳).

افزایش متغیر فرصت برای انجام فعالیت‌های پولشویی می‌تواند منجر به افزایش تحرکات پولشویی شود. وقتی قوانین و مقررات مربوط به پولشویی ضعیف یا ناکارآمد باشند، افراد می‌توانند از فرصت‌های موجود برای پنهان کردن پول‌های غیرقانونی بهره‌برند. همچنین، وجود شرکت‌ها و سازمان‌هایی که به‌طور غیرقانونی با افراد همکاری می‌کنند و امکانات برای پنهان کردن فعالیت‌های پولشویی فراهم می‌کنند نیز به افزایش فرصت برای انجام این فعالیت‌ها کمک می‌کند. افزایش نظارت و اعمال مقررات سخت‌تر می‌تواند فرصت‌های پولشویی را کاهش دهد و احتمال کشف و پیگیری فعالیت‌های غیرقانونی را افزایش دهد. بر اساس نتایج پژوهش‌های انجام شده، متغیر فرصت بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌ها تأثیرگذار است. از این رو، فرضیه مطرح می‌شود که کیفیت حسابرسی بر پایه شاخصه‌های تقلب فرصت بر کاهش تحرکات پولشویی تأثیرگذار است (عزیزی، ۱۳۹۸).

⁴ Arum and Wahyudi
⁵ Prastika & Sasongko

¹ Yousefi Nejad
² Brown
³ Prastika & Sasongko

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

در ادامه بطور خلاصه به تشریح کیفیت حسابرسی مبتنی بر چهار شاخصه تقلب (فشار/انگیزه، فرصت، توجیه/نگرش و توانایی) پرداخته شده و توضیح داده شده است که چگونه این شاخصه‌ها می‌توانند به کاهش تحرکات پولشویی کمک کنند.

فشار/انگیزه: فشار یا انگیزه یکی از مهم‌ترین مولفه‌های تقلب است که معمولاً ناشی از اهداف مالی نامعقول یا انتظارات غیر واقعی از سوی سهامداران، مدیران یا کارکنان سازمان‌ها می‌باشد. در صورتی که فشارها به حدی بالا برود که فرد احساس کند برای دستیابی به اهداف سازمانی خود باید اخلاق را نادیده بگیرد، احتمال بروز تقلب افزایش می‌یابد. حسابرسان با ارزیابی کیفیت شواهد مالی و شناخت انگیزه‌های زیربنایی، می‌توانند نقاط ضعف بنیادین را شناسایی کنند (رحمان و ایروانش^۱، ۲۰۲۴).

استفاده از فرایندهای حسابرسی منظم و منابع دقیق اطلاعاتی می‌تواند به شناسایی فشارها و انگیزه‌های مالی که ممکن است به تقلب منجر شود، کمک کند. هنگامی که سازمان‌ها به وضوح فشارها و عوامل محرک تقلب را تحت نظر قرار می‌دهند، می‌توانند استراتژی‌های بهتری برای کاهش این فشارها و تشویق رفتارهای اخلاقی اتخاذ کنند (رایجگوپال^۲ و همکاران، ۲۰۲۱).

به کمک کیفیت حسابرسی، مدیران قادر به شناسایی و مدیریت ریسک‌های مالی خواهند بود که به این ترتیب می‌تواند به کاهش خطرات پولشویی کمک کند. علاوه بر این، خلق یک فرهنگ سازمانی که بر اساس اخلاق و اصول انسانی استوار باشد، می‌تواند انگیزه‌های منجر به تقلب را کاهش دهد. حسابرسان می‌توانند به شفاف سازی قوانین و فرآیندها کمک کنند تا کارکنان احساس کنند که در یک محیط عادلانه و مشوق قرار دارند، در نتیجه این امر احتمال خطرات مالی و پولشویی کاهش خواهد یافت (حافظ و کینتاره^۳، ۲۰۲۴).

فرصت: فرصت به شرایطی اطلاق می‌شود که امکان ارتکاب تقلب را تسهیل می‌کند. در سازمان‌های دولتی یا خصوصی که کنترل‌های داخلی نامناسبی دارند، فرصت برای تقلب آسان‌تر خواهد بود. حسابرسان با بررسی و تحلیل سیستم‌های کنترل داخلی و شناسایی نقاط ضعف، می‌توانند فرصت‌های موجود برای ارتکاب تقلب را شناسایی کرده و اقدامات پیشگیرانه لازم را اتخاذ کنند (زانیس^۴ و همکاران، ۲۰۲۴).

بدون وجود فرصت‌های مناسب، حتی اگر فشار و انگیزه برای تقلب وجود داشته باشد، خطر بروز چنین رفتاری کاهش می‌یابد. به همین دلیل، تقویت کنترل‌های داخلی و شفافیت در فرایندهای مالی می‌تواند موجب کاهش فرصت‌های پولشویی و تقلب شود. حسابرسان می‌توانند با طراحی و اجرای روش‌های مؤثر برای کنترل و نظارت بر تراکنش‌های مالی، فرصت‌های ارتکاب تقلب را به حداقل برسانند (ساهدایات^۵ و همکاران، ۲۰۲۴).

علاوه بر این، آموزش‌های مستمر و آگاه‌سازی کارکنان درباره خطرات مالی و چگونگی شناسایی و جلوگیری از آن‌ها، موجب تضعیف فرصت‌های تقلب می‌شود. هنگامی که کارکنان در انجام وظایف خود هوشیار باشند، احتمال کاهش فعالیت‌های غیرقانونی و پولشویی بیشتر خواهد بود. حسابرسی کیفیت بالا به شفاف‌سازی اطلاعات و شناسایی مکانیزم‌های غیرمعمول می‌انجامد که در نهایت می‌تواند به کنترل و کاهش فرصت‌های تقلب کمک کند (محمود^۶ و همکاران، ۲۰۲۴).

توجیه/نگرش: توجیه یا نگرش یکی از مهم‌ترین جوانب در تصمیم‌گیری‌های فردی درباره تقلب است. فرد ممکن است به دلیل شرایط خاصی که تحت فشار قرار دارد، رفتار نادرست خود را توجیه کند. حسابرسان با تحلیل رفتارها و فرهنگ سازمانی می‌توانند به شناسایی عواملی بپردازند که ممکن است به توجیه رفتارهای غیرمناسب منجر شوند. این تحلیل‌ها می‌تواند شامل بررسی شکست‌ها در فرهنگ سازمانی یا وجود فشارهای اجتماعی باشد (تجان^۷ و همکاران، ۲۰۲۴).

توجه به این موضوع که توجیه‌های اخلاقی را چگونه می‌توان از بین برد، می‌تواند به تقویت رفتارهای اخلاقی در سازمان کمک کند. ایجاد یک فرهنگ سازمانی که در آن وجدان اخلاقی در تصمیم‌گیری‌ها نقش داشته باشد، می‌تواند به عنوان یک مانع در برابر تقلب و پولشویی عمل کند. حسابرسان می‌توانند به شفاف‌سازی معیاری‌ها و ارزش‌های اخلاقی کمک کنند که در آن اعضای سازمان احساس کنند نمی‌توانند به راحتی رفتارهای غیر اخلاقی را توجیه کنند (سالامن^۸ و همکاران، ۲۰۲۴).

علاوه بر این، برقراری ارتباطات مؤثر در بین کارکنان و مدیریت می‌تواند در تغییر نگرش‌ها و تضعیف توجیه‌های نادرست مؤثر باشد. حسابرسان قادر خواهند بود با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و تحلیل وضعیت‌های خاص در سازمان، فرایندهای

⁵ Suhidayat

⁶ Mahmud

⁷ Tjan

⁸ Sulaeman

¹ Rahman, & Irwansyah

² Rajgopal

³ Hafizh, & Qintharah

⁴ Zaenis

دوشیدن مهارت‌های لازم در این حوزه ترغیب کنند (یوسفی نژاد^۲ و همکاران، ۲۰۲۴).

علاوه بر این، پیاده‌سازی سیستم‌های پیشرفته کنترل و نظارت می‌تواند توانایی‌های کارکنان را برای انجام تقلب کاهش دهد. فرآیندهای حسابرسی رقابتی و شفاف می‌تواند به عنوان یک حالت نظارتی کاوشگر به باقی‌ماندن کارکنان در مسیر درست کمک کند. در نهایت، افزایش توانایی نظارت بر رفتارهای مالی کارکنان می‌تواند به کاهش پولشویی در سازمان‌های دولتی کمک کند (براون و همکاران، ۲۰۱۶).

علاوه بر مستندات نظری گفته شده در جدول ۱ مستندات پژوهشی در راستای هدف پژوهش آورده شده است.

توجیه تقلب را شناسایی و از بین ببرد و در نتیجه به کاهش خطر پولشویی کمک کند (آونگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۹).

توانایی: توانایی به توانایی فرد برای ارتکاب تقلب اطلاق می‌شود که شامل مهارت‌های لازم و آگاهی از سیستم‌های داخلی و همچنین دسترسی به اطلاعات حساس می‌باشد. یک حسابرس با بررسی فرآیندها، شناخت پتانسیل‌های موجود و استفاده از تکنیک‌های نرم‌افزاری می‌تواند توانایی‌های افراد برای ارتکاب پولشویی را شناسایی کند (البادلویی و همکاران، ۲۰۲۱).

افزایش سطح آگاهی و مهارت‌های کارکنان در زمینه شناسایی و گزارش رفتارهای غیرمجاز می‌تواند توانایی‌های آن‌ها را در ارتکاب پولشویی کاهش دهد. حسابرسان می‌توانند با ایجاد برنامه‌های آموزشی موردی و مداوم، جوانان و کارکنان را به

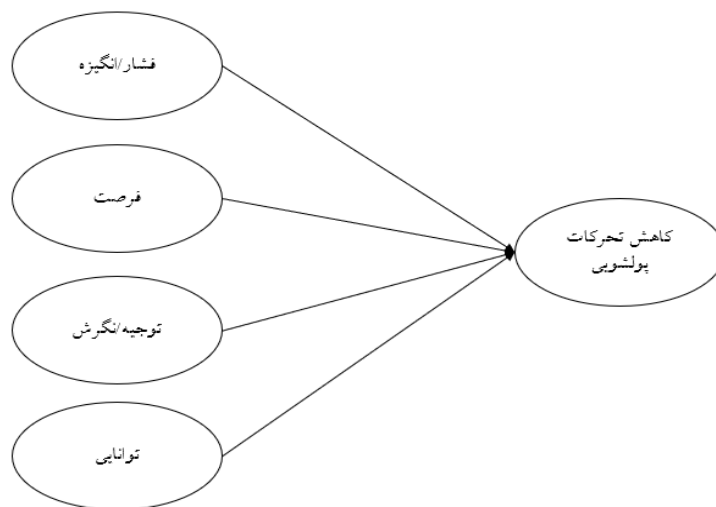
جدول ۱. خلاصه مستندات پژوهشی در راستای هدف پژوهش

نام پژوهشگر و سال	عنوان پژوهش	یافته‌ها
سوریانی ^۳ و همکاران (۲۰۲۳)	تأثیر خصوصیات مؤسسه حسابرسی و دوره تصدی حسابرسی بر صورت‌های مالی تقلبی که توسط شاخص رشد فروش، شاخص حاشیه ناخالص، شاخص کیفیت دارایی اندازه‌گیری می‌شود، نداشته است. شاخص‌های دریافتنی فروش روز، شاخص فروش، شاخص هزینه‌های عمومی و اداری، شاخص اهرمی، کل تعهدی به کل دارایی‌ها و امتیاز اثر قابل توجهی بر گزارش‌های نشانه‌های مالی تقلبی که توسط شاخص استهلاک اندازه‌گیری می‌شود، دارد.	اندازه مؤسسه حسابرسی و دوره تصدی حسابرسی تأثیر قابل توجهی بر نشانه‌های صورت‌های مالی تقلبی که توسط شاخص رشد فروش، شاخص حاشیه ناخالص، شاخص کیفیت دارایی اندازه‌گیری می‌شود، نداشته است. شاخص‌های دریافتنی فروش روز، شاخص فروش، شاخص هزینه‌های عمومی و اداری، شاخص اهرمی، کل تعهدی به کل دارایی‌ها و امتیاز اثر قابل توجهی بر گزارش‌های نشانه‌های مالی تقلبی که توسط شاخص استهلاک اندازه‌گیری می‌شود، دارد.
سوتیسمن ^۴ و همکاران (۲۰۲۱)	اثر تعدیل‌کننده حسابرسی مبتنی بر ریسک اجرا بر کیفیت حسابرسی	توانایی و استقلال حسابرسان تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت حسابرسی دارد. استفاده از حسابرسی مبتنی بر ریسک به عنوان تعدیل‌کننده قابلیت و آزادی نیز بر کیفیت حسابرسی تأثیر مثبت دارد.
پوربا ^۵ و همکاران (۲۰۲۰)	تأثیر کیفیت حسابرسی زنجیره تأمین بر نتایج حسابرسی از طریق توانایی حسابرس در کشف فساد	کیفیت حسابرسی، که تأثیر مثبتی بر نتایج کیفی حسابرسی زنجیره تأمین و کشف فساد دارد، می‌تواند تأثیر کیفیت حسابرسی زنجیره تأمین را بر نتایج کیفیت حسابرسی واسطه‌ای کند. این تحقیق موفق شده است تفاوت بین کیفیت حسابرسی و کیفیت نتایج حسابرسی را به وضوح تعریف کند که تاکنون بسیاری از دانشگاهیان و متخصصان در مورد آن اشتباه گرفته اند.
شیوارام ^۶ و همکاران (۲۰۲۱)	اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی	قدرت پیش‌بینی پراکسی‌های کیفیت حسابرسی به تنظیماتی که محققان به آن علاقه‌مند هستند و کمبودهای حسابرسی خاص فرض شده در محیط مورد بررسی بستگی دارد.

در نهایت با توجه به مرور سیستماتیک ادبیات و پیشینه پژوهش، مدل مفهومی پژوهش به قرار زیر است:

⁴ Sutisman
⁵ Purba
⁶ Shivaram

¹ Awang
² Yousefi Nejad
³ Suryani

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش (محقق ساخته)

بدین صورت که پرسشنامه‌های پژوهش به نسبت ۵۰ درصد (۱۰۰ آزمودنی در هر گروه) در هر یک از گروه‌های اساتید دانشگاه و همین‌طور کارشناسان ارشد بورس به صورت در دسترس و با حضور در دانشگاه و همین‌طور سازمان بورس توزیع شد.

در این پژوهش به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته در حوزه کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب و شاخصه‌های تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران استفاده شد. این پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از مبانی نظری، پیشینه پژوهش و اجماع نظر خبرگان با ۳۰ گویه با طیف ۵ درجه‌ای لیکرت به سنجش متغیرهای پژوهش می‌پردازد. لازم به ذکر است که این پرسشنامه برگرفته از رساله دکتری پژوهشگر است که در این پرسشنامه از ۳۰ گویه با ۲۱ گویه به سنجش کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب و ۹ گویه به سنجش تحرکات پول شویی می‌پردازد. لازم به ذکر است که در پرسشنامه و بعد از آوردن مقدمه آزمودنی‌ها ابتدا به بخش مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شامل جنسیت، تحصیلات، دامنه سنی و سابقه کار پاسخ می‌دهند که یافته‌های این بخش در ادامه مقاله و در بخش یافته‌های توصیفی آورده شده است.

پژوهشگر ابتدا پرسشنامه‌ای را در مورد تأثیر کیفیت حسابرسی بر کاهش تحرکات پولشویی که شامل گویه‌های

۳- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفت. روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی برحسب نوع داده کمی، برحسب زمان گردآوری داده مقطعی و برحسب روش گردآوری داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری در این پژوهش شامل اساتید دانشگاهی رشته‌های مدیریت مالی، اقتصاد و ... آشنا به حوزه بورس و مدیران و کارشناسان ارشد سازمان بورس می‌باشند. درباره حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی-توصیفی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عاملی از فنون آماری است که با نمونه بزرگ قابل اجرا می‌باشد (تاباچنیک و فیدل^۱، ۲۰۱۳). بومسما^۲ (۱۹۸۳، به نقل از تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱) حجم حدود ۲۰۰ نفر را برای برازش مدل کافی دانسته است؛ بنابراین حجم نمونه پژوهش حاضر ۲۰۰ آزمودنی انتخاب شد که پرسشنامه در میان این افراد توزیع شد. لازم به ذکر است که ۱۵ پرسشنامه به دلیل ناقص بودن کنار گذاشته شد و عملیات آماری بر روی ۱۸۵ آزمودنی صورت گرفت؛ همچنین برای انتخاب نمونه مورد پژوهش از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی سهمیه‌ای استفاده شد.

¹ Tabachnick & Fidell

² Boomsma

روایی^۱ و پایایی^۲ ابزار اندازه‌گیری: به منظور تعیین روایی پرسش‌نامه از روایی ظاهری^۳ و محتوایی^۴ استفاده شد. در روایی ظاهری پرسش‌نامه‌ها قبل از توزیع توسط پژوهش‌گر، چند نفر از اعضای نمونه و برخی خبرگان دانشگاهی و کارشناسان مالی مورد بررسی قرار گرفت. در روایی محتوایی در قالب یک روش دلفی و با کمک فرم‌های CVI و CVR و به کمک ده نفر از خبرگان شامل اعضای مصاحبه‌شونده، خبرگان دانشگاهی، چند نفر از آزمودنی‌ها و ... محتوای پرسشنامه از نظر سؤال‌های اضافی و یا اصلاح سؤال‌ها مورد بررسی قرار گرفت. پایایی: در این پژوهش پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۵ محاسبه می‌شود. ضرایب پایایی و روایی ذکر شده برای پرسش‌نامه تحقیق در جدول زیر قابل مشاهده است. با توجه به جدول 2 می‌توان گفت: پایایی ابعاد مورد تأیید است زیرا آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی بالای 0.7 است و همچنین $AVE > 0.5$ است. روایی همگرا مورد تأیید است، زیرا $CR > 0.7$ ؛ $CR > AVE$ ؛ $AVE > 0.5$ و همین‌طور روایی واگرا نیز مورد تأیید است زیرا $MSV < AVE$ و $ASV < AVE$.

مرتبط با موضوع تحقیق بود را با طیف 5 درجه ای لیکرت طراحی کرد. سپس گروه‌های جامعه آماری که شامل اساتید دانشگاه در رشته‌های مرتبط و کارشناسان سازمان بورس بود، توسط پژوهشگر مشخص شد. سپس پژوهشگر برای داشتن یک تحلیل معتبر، 200 پرسشنامه را چاپ و در میان اعضای نمونه با روش غیرتصادفی سهمیه‌ای که بیشتر توضیح داده شد، توزیع کرد. برای این منظور پژوهشگر پس از اخذ مجوزها و معرفی نامه لازم از معاونت پژوهشی دانشگاه، به دانشگاه‌ها و سازمان بورس مراجعه کرد و به صورت مستقیم پرسشنامه‌ها را در میان افراد گروه هدف پخش کرد. در این مرحله، پژوهشگر توضیحاتی درباره هدف تحقیق و نحوه پر کردن پرسشنامه ارائه داد تا اطمینان حاصل کند که پاسخ‌دهندگان به درستی سوالات را درک می‌کنند. در نهایت پژوهشگر پس از توزیع پرسشنامه، در انتهای یک بازه زمانی یک هفته‌ای اقدام به جمع‌آوری پرسشنامه‌ها کرد و در برخی موارد اقدام به پی‌گیری یا یادآوری به برخی از آزمودنی‌ها در خصوص پر کردن پرسشنامه‌ها کرد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، پژوهشگر داده‌ها را بررسی کرد و در این مرحله، 15 پرسشنامه ناقص یا دارای پاسخ‌های ناسازگار کنار گذاشته شد. در نهایت، داده‌های سالم برای تحلیل‌های آماری آماده شدند.

جدول 2- اطلاعات پرسشنامه و محاسبه روایی و پایایی ابزار

مؤلفه	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE	MSV	ASV	۱	۲	۳	۴	۵
فشار/ انگیزه	۰.۷۲۷	۰.۸۱۲	۰.۵۱۸	۰.۴۴۳	۰.۴۵۷	۰.۷۱۵				
فرصت	۰.۷۰۷	۰.۸۲۷	۰.۵۷۴	۰.۴۳۸	۰.۴۳۵	۰.۴۷۱	۰.۷۶۷			
توجه/ نگرش	۰.۷۳۲	۰.۸۳۴	۰.۵۰۲	۰.۴۰۳	۰.۴۲۷	۰.۴۳۶	۰.۴۷۵	۰.۷۷۳		
توانایی	۰.۷۴۶	۰.۸۹۱	۰.۵۹۵	۰.۴۷۵	۰.۴۷۶	۰.۴۱۷	۰.۴۶۶	۰.۴۱۵	۰.۷۳۰	
پولشویی	۰.۷۱۴	۰.۸۱۱	۰.۵۱۲	۰.۴۲۲	۰.۴۴۹	۰.۴۳۳	۰.۳۹۶	۰.۳۹۵	۰.۳۶۸	۰.۷۱۹

تحلیل داده‌های این پژوهش از نرم افزارهای SPSS-V23 و PIS استفاده شد.

۴- یافته‌های پژوهش

توصیف آماری آزمودنی‌ها

در ادامه به بررسی اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها مطابق با جداول مربوطه می‌پردازیم:

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

آمار توصیفی: به منظور توصیف متغیرهای پژوهش از شاخص‌های انحراف معیار، میانگین، کجی و کشیدگی و همچنین شاخص‌های فراوانی و درصد برای توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی استفاده شد.

آمار استنباطی: در این پژوهش در جهت آزمون فرضیه‌ها و تأیید یا رد آن‌ها از آزمون‌های سوبل و مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. لازم به ذکر است، برای انجام تجزیه و

5 Composite Reliability (CR)

6 Maximum Shared Squared Variance (MSV)

7 Average Shared Squared Variance (ASV)

1 Validity

2 Reliability

3 Faced Validity

4 Content Validity

جدول ۳- اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها

متغیر	طبقه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۵۷	۳۱
	مرد	۱۲۸	۶۹
تحصیلات	لیسانس	۱۲۹	۶۹.۸
	فوق لیسانس و بالاتر از آن	۵۶	۳۰.۲
دامنه سنی	کمتر از ۴۰	۱۳	۷
	۴۰-۴۵	۵۶	۳۰
	۴۶-۵۰	۷۰	۳۸
	بیشتر از ۵۰ سال	۴۶	۲۵
سابقه کار	پائین تر از ۱۰ سال	۱۳	۷
	بین ۱۰ تا ۲۰ سال	۹۰	۴۹
	بالای ۲۰ سال	۸۲	۴۴

مطابق با جدول ۳، بیشترین فراوانی از متغیر جنسیت مربوط به مردان با ۶۹ درصد؛ بیشترین فراوانی در متغیر تحصیلات مربوط به مقطع لیسانس با ۶۹.۸ درصد؛ بیشترین فراوانی از متغیر سن مربوط به دامنه سنی ۴۶ تا ۵۰ سال با ۳۸ درصد و بیشترین فراوانی سابقه کار بین ۱۰ تا ۲۰ سال با ۴۹ درصد می‌باشد.

توصیف آماری متغیرهای پژوهش

در جدول زیر، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مربوط به متغیرهای پژوهش نمایش داده شده است.

جدول ۴- دسته بندی و توصیف متغیرهای پژوهش به تفکیک هر مؤلفه

مؤلفه	شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
مؤلفه کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه تقلب (فشار/ انگیزه)	عدم وجود محیط مناسب کاری برای حسابرسان	۳/۳۳۵	۱/۲۸۹	-۰/۹۹۲	-۰/۲۳۴
	عدم وجود قوانین و مقررات مشخص و تعریف شده	۳/۴۱۶	۱/۱۷۹	-۰/۹۴۵	-۰/۱۵۷
	پیچیدگی و ابهام در گزارش‌های مالی	۳/۲۹۷	۱/۲۴۹	-۰/۹۹۰	-۰/۱۶۰
	انگیزه‌های مدیریتی	۳/۳۷۸	۱/۱۹۳	-۰/۹۹۰	-۰/۱۷۰
مؤلفه کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه تقلب (فرصت)	فشار بازار و سرمایه‌گذاران	۳/۷۱۴	۱/۰۵۵	-۰/۸۶۱	-۰/۳۵۲
	عدم سرمایه‌گذاری کافی در حسابرسی	۳/۲۹۲	۱/۳۱۲	-۱/۰۰۴	-۰/۲۶۴
	ضعف در کنترل‌های داخلی	۳/۳۶۸	۱/۲۳۲	-۰/۹۱۵	-۰/۲۷۷
	نظارت ناکافی توسط هیئت مدیره یا کمیته حسابرسی	۳/۳۸۴	۱/۱۸۹	-۱/۰۰۵	-۰/۱۰۰
	سیستم کنترل داخلی ضعیف	۳/۵۱۹	۱/۲۱۷	-۰/۹۵۲	-۰/۳۳۴
	ضعف‌های فناوری و امنیت سایبری	۳/۶۷۰	۱/۰۲۱	-۰/۷۶۲	-۰/۳۱۵
	تعارض منافع	۳/۵۹۵	۱/۰۶۷	-۱/۲۲۳	-۰/۱۲۸
مؤلفه کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه تقلب (توجیه/ نگرش)	منابع یا تخصص ناکافی	۳/۵۳۵	۱/۰۶۷	-۰/۹۵۱	-۰/۱۱۸
	سابقه شغلی حسابرسان	۳/۴۵۴	۱/۱۱۰	-۱/۱۰۷	-۱/۱۱۰
	فرهنگ و اخلاق شرکت	۳/۵۷۸	۱/۰۵۳	-۱/۰۵۲	-۰/۲۰۹
	محیط نظارتی قانونی	۳/۵۲۴	۱/۰۲۴	-۱/۱۲۲	-۰/۰۶۶
	پیچیدگی معاملات مالی	۳/۵۷۸	۱/۱۱۸	-۱/۳۳۷	-۰/۱۶۳
مؤلفه کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه تقلب (توانایی)	نگرش مدیریت نسبت به ریسک تقلب	۳/۶۴۹	۱/۰۹۱	-۱/۰۳۴	-۰/۲۷۲
	تجربیات افراد	۳/۵۶۸	۱/۰۳۳	-۱/۱۴۱	-۰/۰۹۴
	درک کسب و کار و صنعت مشتری	۳/۶۲۷	۱/۱۱۳	۱/۰۷۷	-۰/۳۳۵

مولفه	شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
مولفه پولشویی: تحرکات پولشویی	استانداردهای اخلاقی و یکپارچگی حسابر	۳/۵۵۷	۱/۰۸۵	-۰/۷۵۴	-۰/۲۷۵
	دسترسی به اطلاعات حساس	۳/۵۶۸	۱/۰۴۹	-۰/۵۷۵	-۰/۳۰۸
	توانایی مدیریت برای زیر پا گذاشتن کنترل‌ها	۳/۵۵۷	۱/۱۲۹	-۱/۰۲۱	-۰/۲۴۵
	فقدان قوانین و مقررات پیشگیرانه	۳/۵۶۸	۱/۰۶۹	-۰/۶۴۵	-۰/۴۰۵
	عدم نظارت بر اشخاص دارای سمت سیاسی	۳/۵۶۲	۱/۰۵۹	-۰/۶۰۱	-۰/۴۲۶
	عدم انتشار فهرست متهمان به پولشویی	۳/۴۰۰	۱/۰۸۲	-۰/۷۹۳	-۰/۱۷۹
	گزارش حساب بی نام و نشان (با هویت مجهول)	۳/۵۲۴	۱/۲۱۳	-۰/۷۳۱	-۰/۴۸۸
	نبود نظارت شفاف امور مالی	۳/۵۴۶	۱/۱۲۰	-۰/۹۱۳	-۰/۲۲۱
	عدم کنترل فساد مالی	۳/۵۰۸	۱/۱۵۸	-۰/۹۲۹	-۰/۳۰۴
	نبود نظارت بر تسهیلات و معافیت های مالیاتی	۳/۵۵۷	۱/۰۵۸	-۰/۶۸۳	-۰/۴۰۲
ساختار اقتصادی ناسالم	۳/۵۶۸	۱/۰۲۸	-۰/۵۸۳	-۰/۳۶۴	

آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرها، استفاده گردید که نتایج این آزمون در جدول ۵، آورده شده است.

جدول ۵- همبستگی بین عوامل کیفیت حسابرسی مبتنی بر تقلب با تحرکات پولشویی

تحرکات پولشویی		
فشار/ انگیزه	همبستگی	**۰/۰۷۵
	سطح معناداری	۰.۰۰۰
فرصت	همبستگی	**۰/۱۲۴
	سطح معناداری	۰.۰۰۰
توجیه / نگرش	همبستگی	**۰/۰۶۳
	سطح معناداری	۰.۰۰۰
توانایی	همبستگی	**۰/۰۶۷
	سطح معناداری	۰.۰۰۰

همان‌طور که از جدول بالا، مشخص است، علامت ** نشان‌دهنده وجود همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطح ۰.۰۱ را نشان می‌دهد. یعنی، بین متغیرها رابطه مستقیم وجود دارد. شدت رابطه نیز از جدول فوق قابل مشاهده است.

آمار استنباطی

برای اینکه روابط علی میان متغیرهای درون زا و برون زا و همچنین توان تبیین این روابط را نشان دهیم و تایید کنیم که مدل مورد نظر تناسب و برازش مناسبی با داده‌ها دارد، از تحلیل مسیر استفاده می‌کنیم. بدین منظور، از قابلیت موجود در نرم‌افزار Smart plsV3 استفاده شد که نتایج حاصل از آن در قالب نمودارهای مسیر و شاخص‌های برازندگی مدل نشان داده می‌شود که خروجی مربوط به مدل پژوهش در ادامه ترسیم شده است.

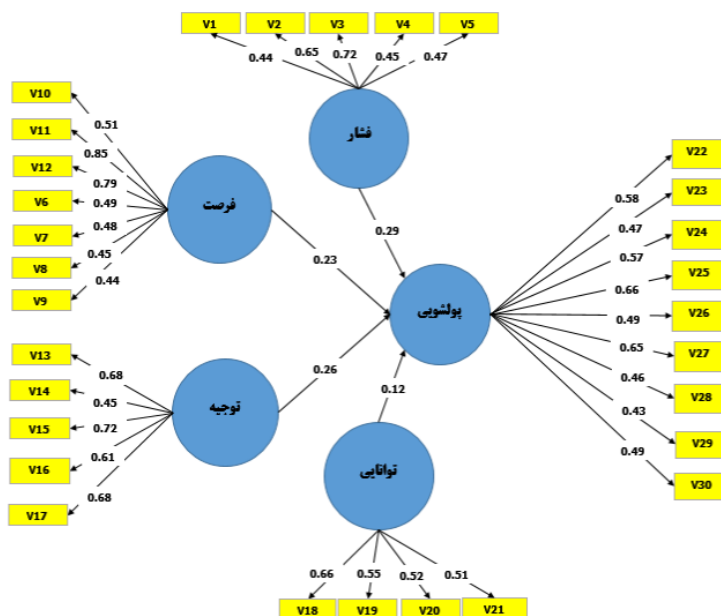
اطلاعات جدول شماره ۴، مشخصه‌های آماری همچون میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی را برای متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد. همچنین، با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی که در بازه‌ی معقول (۲- و ۲) برای حدس بر نرمال بودن داده‌ها قرار دارند، می‌توان فرض نرمال بودن داده‌ها را مطرح کرده و پذیرفت که با توجه به نتایج فوق در مولفه‌ی فشار/ انگیزه، بیشترین میانگین مربوط به فشار بازار و سرمایه‌گذاران و کمترین میانگین مربوط به پیچیدگی و ابهام در گزارش های مالی، در مولفه‌ی فرصت، بیشترین میانگین مربوط به ضعف‌های فناوری و امنیت سایبری و کمترین میانگین مربوط به عدم سرمایه‌گذاری کافی در حسابرسی، می‌باشد. در مولفه کیفیت حسابرسی مبتنی بر توجیه/ نگرش بیشترین میانگین مربوط به نگرش مدیریت نسبت به ریسک تقلب و کمترین میانگین مربوط به سابقه شغلی حسابرسان، می‌باشد. در مولفه توانایی بیشترین میانگین مربوط به درک کسب و کار صنعت مشتری و در تحرکات پولشویی کمترین میانگین مربوط به عدم انتشار فهرست متهمان به پولشویی می‌باشد بر اساس نتایج، تمامی متغیرهای مدل دارای میانگین بالای ۳ هستند.

آزمون فرضیه

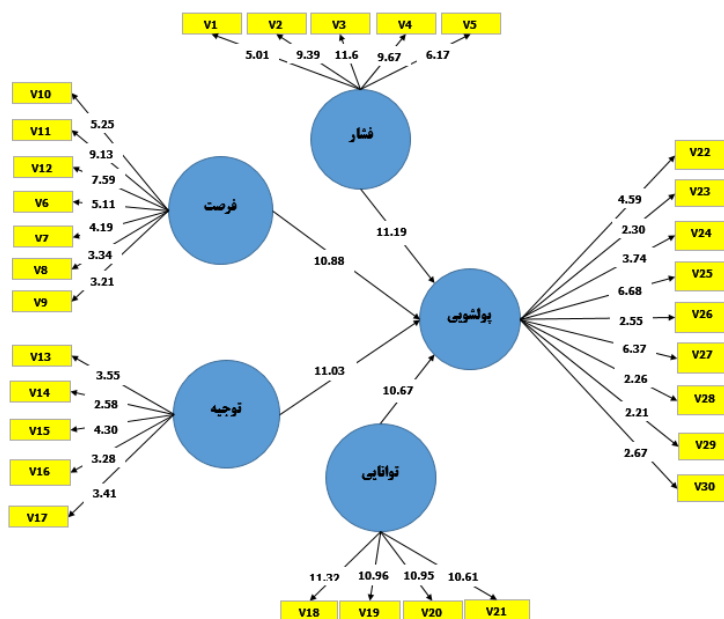
در ادامه به بررسی تأثیر مولفه‌های کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته می‌شود. برای پاسخ به فرضیه فوق از مدلسازی معادلات ساختاری استفاده شد که نتایج آن در ادامه آمده است. همچنین، قبل از اجرای مدلسازی معادلات ساختاری، با توجه به اینکه مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای بود و همچنین توزیع داده‌ها نرمال بود از

یک از مؤلفه‌ها و مؤلفه‌ها برای هر یک از ابعاد تأیید می‌شود و هیچ شاخص و مؤلفه‌ای نیاز به حذف شدن ندارد. در نهایت در جدول زیر تحلیل روابط بین متغیرهای پژوهش آورده شده است: در جدول شماره ۶، ضرایب مسیر به همراه مقادیر معناداری آورده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، همه مسیرها مورد پذیرش قرار گرفته شده است.

همان‌طور که در شکل ۲ ملاحظه می‌شود بار عاملی برای تمامی مولفه‌ها و شاخص‌ها بیانگر قابل قبول بودن تبیین شاخص‌ها برای هر یک از مؤلفه‌ها و مؤلفه‌ها برای هر یک از ابعاد است. در شکل زیر هم ضرایب معناداری تی مدل آورده شده است. همان‌طور که در شکل ۳ قابل مشاهده است ضریب معناداری تی برای هر یک از شاخص‌ها و مؤلفه‌ها بالاتر از ۲.۵۸ شده است و لذا با ۹۹ درصد اطمینان همه شاخص‌های برای هر

شکل ۲- ضرایب مسیر و بارهای عاملی مدل پژوهش

شکل ۳- خروجی معناداری مدل پژوهش

جدول ۶- تحلیل روابط مدل

مسیر	ضریب مسیر	آماره t	نتیجه
فشار- پولشویی	۰/۲۹۱	۱۱/۱۹۸	تایید
فرصت- پولشویی	۰/۲۳۱	۱۰/۸۸۵	تایید
توجیه- پولشویی	۰/۲۶۳	۱۱/۰۳۸	تایید
توانایی- پولشویی	۰/۱۲۰	۱۰/۶۷۹	تایید

۵- نتیجه گیری و بحث

کیفیت حسابرسی بر اساس شاخصه‌های تقلب، در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نقش اساسی در کاهش تحرکات پولشویی ایفا می‌کند. حسابرسی دقیق و کامل توانایی شناسایی ریسک‌های مالی و تقلب‌های ممکن را داراست. این تشخیص‌ها می‌توانند اقداماتی را فراهم کنند تا از وقوع تحرکات پولشویی جلوگیری شود. ارائه گزارشات مستند و مستقل توسط حسابرسان، به افزایش شفافیت و اعتماد عمومی در بازار سرمایه کمک می‌کند. این اعتماد می‌تواند تأثیر مثبتی در کاهش تحرکات پولشویی داشته باشد. حسابرسی با کیفیت بالا بر مبنای شاخصه‌های تقلب، بهبود نظام حاکمیت شرکتی را تسهیل می‌کند و از ایجاد فرصت‌های تقلب و پولشویی جلوگیری می‌کند (ریوالدی و همکاران، ۲۰۲۲). این نظام حاکمیت شرکتی، با تضمین کیفیت حسابرسی، بهبود عملکرد و عملکرد صحیح شرکت‌ها را تضمین می‌کند و احتمال وقوع تقلب و تحرکات پولشویی را کاهش می‌دهد. به عنوان یک فرآیند نظارتی، حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب نقش اساسی در کاهش تحرکات پولشویی ایفا می‌کند و بهبود نظام حاکمیت شرکتی را ترویج می‌دهد (شکرخواه و همکاران، ۱۴۰۰).

در این پژوهش با بررسی رابطه بین متغیرها، به این مهم دست یافتیم که متغیرهای کیفیت حسابرسی مبتنی بر تقلب شامل فشار/ انگیزه، فرصت، توجیه / نگرش و توانایی بر متغیر پولشویی تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت اهمیت توجه به این متغیرها در حسابرسی برای شناسایی و پیشگیری از تقلب‌ها و پولشویی بسیار بالاست. با توجه به این متغیرها، حسابرسان می‌توانند رویکردها و روش‌های مناسبی را برای تشخیص و گزارش دهی تقلب‌ها و پولشویی انتخاب کنند و بهبود کیفیت حسابرسی را تضمین کنند.

فرضیه اول نشان داد که متغیر فشار بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مستقیم و معناداری دارد که در ادامه به تبیین این فرضیه پرداخته می‌شود.

حسابرسی می‌تواند نقش مهمی در کاهش پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران داشته باشد. حسابرسی با کیفیت موجب افزایش شفافیت و اعتبار شرکت‌ها و کاهش فعالیت‌های پولشویی از طریق ارائه گزارش‌های مالی قابل اعتماد می‌شود. همچنین حضور حسابرسی قوی و کارآمد می‌تواند افراد را از اقدامات غیرقانونی و پولشویی منصرف کند، زیرا افزایش فشار برای رعایت استانداردهای حسابرسی ریسک پیدا کردن این فعالیت‌ها را بالا می‌برد. در نهایت، نتایج پژوهش نشان داد که فشار بر حسابرسی، تأثیر مستقیم و معناداری بر کاهش پولشویی در این شرکت‌ها دارد.

فرضیه دوم نشان داد که متغیر فرصت بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مستقیم و معناداری دارد که در ادامه به تبیین این فرضیه پرداخته می‌شود.

کیفیت حسابرسی مبتنی بر فرصت نقش مهمی در کاهش فعالیت‌های پولشویی در شرکت‌های بورسی ایران دارد. حسابرسی شفاف می‌تواند منجر به افزایش شفافیت مالی و همچنین تشویق شرکت‌ها برای رعایت قوانین مربوط به پولشویی شود. وجود حسابرسی کارآمد و دقیق، می‌تواند شناسایی الگوها و رفتارهای مشکوک مالی شرکت‌ها را تسهیل کند و بدین ترتیب فرصت‌های پولشویی را کاهش دهد. در نهایت، نتایج تحقیق نشان داد که فرصت بر فعالیت‌های پولشویی در شرکت‌های بورسی تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه سوم نشان داد که متغیر توجیه بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مستقیم و معناداری دارد که در ادامه به تبیین این فرضیه پرداخته می‌شود.

کیفیت حسابرسی بر اساس توجیه می‌تواند تأثیر مستقیم و معناداری بر کاهش فعالیت‌های پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران داشته باشد. توجیه‌های حسابرسی قوی و مبتنی بر استانداردها می‌تواند اطمینان بخش باشد و به اعتماد عمومی به صحت گزارشات مالی کمک کند.

توسعه توانمندی‌های حسابرسی و نظارتی به منظور شناسایی و ردیابی بهتر فعالیت‌های مشکوک و پولشویی، که این اقدام می‌تواند به توجیه و تبیین بهتر واقعات مالی و اقتصادی کمک کند.

در نهایت به برخی از محدودیت‌های پژوهش اشاره می‌شود: وجود متغیر مزاحمی همچون فرهنگ سازمانی شرکت‌ها، عوامل سیاسی، قانونی و آموزشی موجب می‌شود تا در تعمیم دادن نتایج پژوهش جانب احتیاط را رعایت کرد. از طرف دیگر جامعه آماری این پژوهش شامل اساتید دانشگاهی رشته‌های مدیریت مالی، اقتصاد و .. آشنا به حوزه بورس و مدیران و کارشناسان ارشد سازمان بورس بودند و لذا در تعمیم این یافته‌ها به مدیران مالی شرکت‌ها نیز باید جانب احتیاط را رعایت کرد.

فهرست منابع

- آشاوروزنیا، کتابون؛ پورآقاجان، عباسعلی؛ نسل موسوی، سید حسین. (۱۴۰۲). پیش‌بینی تقلب در صورت‌های مالی (مدل‌های پویای میانگین‌گیری پارامتر متغیر زمان). *بورس/اوراق بهادار*، ۱۶(۶۱)، ۱۲۱-۱۴۰.
- الیاسی، سهیلا؛ حسنی، محمد. (۱۴۰۰). تاثیر مدیریت سود و ارتباطات سیاسی بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها. مقاله ارائه شده در کنفرانس بین‌المللی مدیریت، *حسابداری و توسعه اقتصادی*، ۷، صص ۲۲-۱.
- نوع پرور ساروی، پونه؛ باقری، مرتضی؛ هادیان، سید صادق؛ کاکائی، حمید. (۱۴۰۲). بررسی نقش حسابرسی داخلی در مبارزه با پولشویی. *نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری*، ۷(۲۴)، ۷۶۱-۷۷۰.
- تاراسی، مجتبی؛ بنی طالبی دهکردی، بهاره؛ زمانی، بهزاد. (۱۳۹۷). پیش‌بینی گزارشگری مالی متقلبانانه از طریق شبکه عصبی مصنوعی (ANN). *حسابداری مدیریت*، ۱۲(۴۰)، ۶۳-۷۹.
- حسینائی، نرگس. (۱۴۰۲). ارائه الگوی کیفیت حسابرسی مبتنی بر شاخصه‌های تقلب در جهت کاهش تحرکات پولشویی. رساله دکتری رشته حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران.
- خوشبخت، اسماعیل، تائبی نقندری، امیرحسین، زینلی، حدیث. (۱۴۰۱). دینداری، اخلاق حرفه‌ای حسابداران و تقلب‌های گزارشگری مالی. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*، ۱۴(۵۳)، ۲۲۳-۲۵۴.
- رضائی، مهدی؛ ناظمی اردکانی، مهدی؛ ناصر صدرآبادی، علیرضا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی تقلب صورتهای مالی با استفاده از

همچنین حسابرسی با توجیه صحیح می‌تواند به شناسایی و پیشگیری از پولشویی کمک کند زیرا این توجیه‌ها می‌توانند راهی برای تشخیص نقض‌ها و نواقص باشند. در نهایت، حضور حسابرسی با تأکید بر توجیه قوی می‌تواند شرکت‌ها را به رعایت استانداردهای اخلاقی و قانونی ترغیب کرده و از پولشویی جلوگیری کند.

فرضیه چهارم نشان داد که متغیر توانایی بر کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر مستقیم و معناداری دارد که در ادامه به تبیین این فرضیه پرداخته می‌شود.

حسابرسان با توانایی و مهارت‌های لازم می‌توانند بهترین روش‌ها و رویه‌ها برای شناسایی فعالیت‌های پولشویی را بررسی کنند و از طریق ارائه گزارشات دقیق، این موارد را به روشنی ارائه دهند. توانایی حسابرسان در تجزیه و تحلیل داده‌ها و شناسایی الگوهای مشکوک می‌تواند به سرعت نقض‌ها و فعالیت‌های غیرمجاز را شناسایی کرده و به کاهش تحرکات پولشویی کمک کند. حضور حسابرسان با توانایی می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی به صحت گزارشات مالی و فعالیت‌های شرکت‌ها منجر شود و از انجام فعالیت‌های پولشویی جلوگیری کند. در مجموع، خلاصه بیان می‌کند که کیفیت حسابرسی بر اساس توانایی می‌تواند نقش اساسی در کاهش تحرکات پولشویی در شرکت‌های بورسی ایفا کند. در نهایت می‌توان گفت نتایج این پژوهش با پژوهش‌های آشاوروزنیا و همکاران (۱۴۰۲)، علیزاده-گان و همکاران (۱۴۰۲)، نوع پرور ساروی و همکاران (۱۴۰۲)، نارسا و همکاران (۲۰۲۳) و ملکی و همکاران (۱۳۹۹) هم‌خوانی دارد.

پیشنهاد‌های کاربردی

تقویت مکانیزم‌های حسابرسی و افزایش نظارت بر شرکت‌ها برای افزایش فشار بر رعایت استانداردهای حسابرسی و کاهش احتمال وقوع تحرکات پولشویی.

اعمال دستورالعمل‌های دقیق برای ارتقاء شفافیت و اعتبار گزارشات مالی شرکت‌ها، که این امر به تشدید فشار بر رعایت استانداردهای حسابرسی و کاهش تحرکات پولشویی کمک خواهد کرد.

توسعه سیاست‌ها و راهکارهایی برای افزایش همکاری بین مراجع حسابرسی و نهادهای نظارتی به منظور بهبود تبادل اطلاعات و شناسایی سریع‌تر واقعات پولشویی، که این تدابیر می‌توانند از افزایش فرصت‌های برای انجام فعالیت‌های پولشویی جلوگیری کنند.

- adherence to Islamic professional ethics on fraud intention in financial reporting. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 10(5), 710-725.
- Brown, V. L., Gissel, J. L., & Gordon Neely, D. (2016). Audit quality indicators: Perceptions of junior-level auditors. *Managerial Auditing Journal*, 31(8/9), 949-980.
- El Badlaoui, A., Cherqaoui, M., & Taouab, O. (2021). Output indicators of audit quality: A framework based on literature review. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 9(6), 1405-1421.
- Hafizh, M. A., & Qintharah, Y. N. (2024). The Influence of Audit Quality and Auditor Experience on the Auditor's Fraud Assessment Ability. *eCo-Fin*, 6(2), 303-312.
- Harris, M. K., & Williams, L. T. (2020). Audit quality indicators: Perspectives from Non-Big Four audit firms and small company audit committees. *Advances in Accounting*, 50, 100485.
- Mahmud, M. D. B., Quilim, C. A., & Hasan, L. (2024). Effect of Auditor Ethics, Audit Experience, and Auditor Motivation on Internal Audit Quality. *Shafin: Sharia Finance and Accounting Journal*, 4(1), 72-84.
- Narsa, N. P. D. R. H., Afifa, L. M. E., & Wardhaningrum, O. A. (2023). Fraud triangle and earnings management based on the modified M-score: A study on manufacturing company in Indonesia. *Heliyon*, 9(2).
- Prastika, A. N., & Sasongko, N. Analysis of Fraudulent Financial Reporting With Fraud Hexagon Theory in Financial Sector Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange (IDX) In 2017-2021. Purba, R. B., Erlina, H. U., & Muda, I. (2020). Influence of supply chain audit quality on audit results through the auditor's ability in detecting corruption. *Int. J. Sup. Chain. Mgt Vol*, 9(3), 1046.
- Rahman, S. F., & Irwansyah, I. (2024, January). The role of big data in audit quality and fraud disclosure. In *Proceeding International Conference on Accounting and Finance* (pp. 467-476).
- Rajgopal, S., Srinivasan, S., & Zheng, X. (2021). Measuring audit quality. *Review of Accounting Studies*, 26(2), 559-619.
- Sánchez-Aguayo, M., Urquiza-Aguilar, L., & Estrada-Jiménez, J. (2022). Predictive fraud analysis applying the fraud triangle theory through data mining techniques. *Applied Sciences*, 12(7), 3382.
- Sherwood, Matthew, Nagy, Albert, Zimmerman, Aleksandra. (2019). Non accounting professionals and office audit quality. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2933106>
- Shivaram, R., Suraj, S., & Zheng, X. (2021). Measuring audit quality. *Review of Accounting Studies*, 26(2), 559-619.
- Suhidayat, T., Evianti, D., & Yusuf, M. (2024). The Influence of Auditor Competence and Independence on Internal Audit Quality: The Mediating Role of Risk-Based Audit. *Jurnal Audit, Pajak, Akuntansi Publik (AJIB)*, 3(1), 44-51.
- رویگرد کریسپ. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۰(۴۰)، صص ۱۵۰-۱۳۵.
- عزیزی، آریا. (۱۳۹۸). تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سودبانکی. *مطالعات نوین بانکی*، ۲(۲)، ۲۶۴-۲۵۵.
- علی زادگان، لیلیا؛ صمدی لرگانی، محمود؛ ایمنی، محسن. (۱۴۰۲). تحلیل توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده: تأثیر تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی با نقش تردید حرفه‌ای، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۵(۵۷)، ۱۴۹-۱۸۴.
- قدیمی، بنی‌مهد؛ نیکومرام، هاشم. (۱۴۰۱). عواطف فردی، تفکر انتقادی و ارزیابی ریسک تقلب در حسابرسی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۱(۴۱)، ۳۱۵-۳۲۳.
- قدیمی، بهمن، بنی‌مهد، بهمن و نیکومرام، هاشم. (۱۴۰۱). عواطف فردی، تفکر انتقادی و ارزیابی ریسک تقلب در حسابرسی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۱(۴۱)، صص ۳۱۵-۳۲۳.
- کامرانی، حسین و عابدینی، بیژن. (۱۴۰۱). تدوین مدل کشف تقلب صورتهای مالی با استفاده از روش‌های شبکه عصبی مصنوعی و ماشین بردار پشتیبانی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۱(۴۱)، ۳۳-۸۸.
- معصومی، جواد، نیکومرام، هاشم؛ طالب‌نیا، قدرت‌الله. (۱۳۹۹). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر کشف تقلب صورت‌های مالی با استفاده از فرآیند سلسله‌مراتبی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۹(۳۵)، ۲۰-۱.
- ملکی کاکلر، حسن؛ بحری ثالث، جمال؛ جبارزاده کنگرلویی، سعید؛ آشتاب، علی. (۱۳۹۹). کارایی مدل‌های آماری والگوهای یادگیری ماشین در پیش‌بینی گزارشگری مالی متقلبانه. *اقتصاد مالی*، ۱۵(۵۴)، ۲۶۷-۲۹۲.
- همت‌فر، محمود. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط میان توانایی مدیریت، ارتباطات سیاسی و گزارشگری مالی متقلبانه. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۵۰، ۲۳-۴۲.
- Al-dhamari, R, Ismail, K,N,I,K, (2020), Cash holdings, political connections, and earnings quality, *International Journal of Managerial Finance*, Vol. 11 Iss 2 pp. 215 – 231.
- Arum, E. Wahyudi, I. (2020), Audit Quality and Fraud Detection: Evidence of the Internal Auditor of Jambi Province, *Advances in Economics, Business and Management Research*, volume 179.
- Awang, Y., Abdul Rahman, A. R., & Ismail, S. (2019). The influences of attitude, subjective norm and

- Sulaeman, A., Ismail, T., & Mulyasari, W. (2024). The Influence of Competency, Professionalism and Auditor Independence on Audit Quality with Integrity as a Moderation Variable at DKI Jakarta Public Accounting Firm (Empirical Study at The Public Accounting Office of DKI Jakarta Province). *Journal of Applied Business, Taxation and Economics Research*, 3(5), 487-503.
- Suryani, E., Winarningsi, S., Avianti, I., Sofia, P., & Dewi, N. (2023). Does Audit Firm Size and Audit Tenure Influence Fraudulent Financial Statements?. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 17(2), 26-37.
- Sutisman, E., Ermawati, Y., Mariani, S., & Putra, A. H. P. K. (2021). Moderating Effect of Implementation Risk-Based Auditing on Audit Quality. *Jurnal Akuntansi*, 25(2), 276-293.
- Tjan, J. S., Muslim, M., Alimin, A., Noch, M. Y., & Sonjaya, Y. (2024). Independence, Professional Skepticism, And Audit Quality: The Moderating Role Of Audit Fees. *Jurnal Akuntansi*, 28(1), 40-60.
- Tusheng,x. Ehunxiao,G.Chun,Y.(2020).How audit effort affects audit quality an audit process and audit output perspective. *China journal of accounting research*.
[.https://doi.org/10.1016/j.cjar.2020.02.002](https://doi.org/10.1016/j.cjar.2020.02.002)
- Yousefi Nejad, M., Sarwar Khan, A., & Othman, J. (2024). A panel data analysis of the effect of audit quality on financial statement fraud. *Asian Journal of Accounting Research*.
- Zaenis, T., Hanum, A. N., & Alwiyah, A. (2024, July). The Effect of Due Professional Care, Competence, Work Experience and Auditor Independence on Audit Quality. In *Economics and Business International Conference Proceeding* (Vol. 1, No. 2, pp. 513-526).
- Zafa, J. (2010). Measuring religios and workplace spirituality in pakistan: a case study of Armed forces and university teachers cross-cultural communication. 8. PP. 104-111
- Zahmatkesh, S. & Rezazadeh, j (2017). The effect of auditor features on audit quality, *Tekhne*, 15.(2). PP. 1-9
- Zakaria, M , Haron , H (2010). “perceived ethical problems and ethical judgments”, *journal of financial reporting and accounting*. (1) 8. PP. 50-64

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 15/ No. 58/ Summer 2025

The Impact of Audit Quality Based on Fraud Indicators on the Reduction of Money Laundering Activities

Narges Hosseinaei

PhD student in accounting, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran
narges.hosseinaei@gmail.com

Habiboulah Nakhaei

Assistant Professor, Department of Accounting, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran
(Corresponding Author)
hnakhaei@iaubir.ac.ir

Zohreh Hajiha

Full Professor, Department of Accounting, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
drzhajiha@gmail.com

Karim Nakhaei

Assistant Professor, Department of Accounting, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran
Karim_nakhaei_1360@yahoo.com

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the impact of audit quality based on fraud indicators on reducing money laundering activities in companies listed on the Tehran Stock Exchange. The research method was descriptive-correlation based on the nature of the research. The statistical population of the research included auditing specialists in the stock market, from among whom 185 samples were selected by calculating the sample size in structural equations with stratified random sampling. The research tool included a researcher-made questionnaire. In order to measure the validity of the questionnaires, content and construct validity (convergent and divergent) and Cronbach's alpha coefficient and composite reliability coefficient were used to calculate the reliability, and the results indicated the validity and reliability of the questionnaires. Data analysis was done through structural equation modeling with PLS-3 software. The findings showed that audit quality variables based on fraud indicators in the Tehran Stock Exchange and Securities Organization include pressure, opportunity, justification and ability, respectively, with path coefficients of 0.291; 0.231; 0.263 and 0.120 have an effect on reducing money laundering activities.

Keywords: Audit Quality, Fraud Indicators, Money Laundering Activities

